

NØVN

Minningarorð um Arna Midjord

Tann 11. septembur í fjør andaðist góði vinur mín Arni Midjord, hann varð føddur 14. oktobur í 1942 og gjørdist sostatt 73 ára gamal. Arni varð føddur og uppvaksin í Sumba, foreldur hansara vóru Dánjal Johan, vanligi nevndur Dánjal Johan á Økrum og Maria, vanligi nevnd Mia hjá Elspu. Arni var yngstur av níggju systkjum. Sum flestu deingir í Sumba tá í tíðini fór Arni til skips 14 ára gamal. Fyrsta skipið, hann var við, var sluppin “H.M. Stanley” hjá Garðamonnum í Vági, pápi hansara var eisini við, og skipari var Hentze Joensen ættaður úr Sandvík.

Arni hevði eitt langt lív á sjónum, hann sigldi, til hann gjørdist sjúkurlimleidd eitt ár áðrenn hann fór av foldum. Hann var sostatt sjómaður í næstan 60 ár. Arni var giftur við Annu, ættað av Økrum, og tey búðu í Vági. Anna doyði bráðliga av hjartatilburði sjei ár undan Arna. Eg kom at kenna tey bæði rættiliga væl frá umleidd 1976, um ta tíðina, tá tey tóku eina

Anna og Arni

avgjørda støðu í andaliga lívinum. Tey játtaðu trúgv á Harran Jesus Kristus og lótu seg doyða, og tað var ikki loyniliga, Arni ringdi til ætt og vinir og segði teimum frá síni avgerð. Serstakliga fyrstu árin eftir hetta komu vit regluliga á gátt hjá hvørjum øðrum. Eg minnst, at á veggnum yvir hurðini í stovu teirra hekk eitt innrammað ørindi, tað var soljóðandi:

*Tú tosar um veður,
tú tosar um vind,
um fiskiskap mangan
um hoyggj og um grind,
hví tosar tú ikki um Jesus ?*

At hava hetta ørindi hangandi sjónskt fyri øllum, sum inn komu, sigur ikki so lítið um, hvønn tey – fyrst av øllum – ynsktu at tosa varð um í teirra stovu.

Stutt áðrenn Anna doyði, var hon ein gongutúr saman við vin-konum, prátið var um, hvar tær høvdu ætlanir um at ferðast, tá summarið kom, og hvat tað kostaði. Tá helt Anna fyri, at skjótt fór hon á eina langa ferð, og tann ferðaseðilin var langt síðani goldin, við blóði Jesusar á Golgata. Hon fór hesa ferðina skjótari, enn nakar hevði væntað.

Arni var av raskastu monnum á sjónum – nærlagdur og álítandi, skilamaður í allar mátar, kønur trol og netamaður sum fáur, Hann hevði eisini góð líkamsevni og var m.a. við til at vinna heimbygd síni stóran heiður, tá teir gjørdist feroymeistarar við tíggju-mannafarinum “Sumbingur”.

Eg minnst væl, tá eg fyrstu ferð skuldi roynd meg sum skipara á

rækjutrolara. Eg hevði ikki verið á rækjuveiðu fyrr, og eg spurdi Arna, um hann vildi koma við sum annar stýrimaður, hann játtaði, og vit gjørdu skjótan og góðan túr við Eysturgrønland, høvdu verið 18 dagar burtur, tá vit vóru aftur við fullari last.

Meðan vit sigldu heim, helt Arni fyri við meg, at hetta gekk bara væl. Tá kundi eg svara honum og siga, sum var: “Hevði tú ikki játtað at komi við, ivist eg í, um eg hevði tikið tað uppá meg”.

Uttan slíkar menn sum Arna, ið duga síni ting til fulnar á skips-dekki, hevði okkara samfelag ikki verið tað, tað er, men sjáldan fáa hesir tað tøk og tann heiður, teimum til kemur.

Eg var og vitjaði Arna á Suður-yar sjúkrahúsi einar tvær vikur, áðrenn boð vóru eftir honum. Áðrenn vit skiltust løsu vit nøkur skriftbrot saman, m.a. úr Sálmi 23. *Harrin er hirði mín, mær fattast einki, úr Sálmi 139. Sum fostur sóu eygu Tíni meg, og í bók Tíni stóðu*

teir allir uppskrivaðir, dagarnir, ið ásettir vóru, áðrenn nakar av teimum enn var komin, og úr Fyrsta brævi Jóhannesar kap.1 ør. 9. Játtu vit syndir okkara, er Hann trúfastur og rættvisur, so Hann fyrigevur okkum syndirnar og reinsar okkum frá allari órættvísi.

Áðrenn vit skiltust høvdu vit eina stutta bøn saman, har vit takkaðu Harranum fyri tað æviga lívið, Hann við krossdeyða Sínum hevur vunnið okkum.

Ærað veri minnið um Arna Midjord.

Absalon Absalonsen

KJAK

Náttúrufriðingarlógin verjir ikki náttúruna

Tørvur er á at gera neyvari ásetingar um, hvat umhvørvi og náttúra merkja, og at viðmerkna og staðfesta, at náttúran ikki bert ein sýnisgluggi hjá fólki at frøast um.

Nevndin í Føroya Náttúru og Umhvørvisfelag

Útbyggingar og útstykingar vinda upp á seg kring landið, og henda gongd elvir til skaða á náttúruna. Tað seinasta dømið er ætlaða útbyggingin av vinnuøkinum á Sundi, har landsins Yvirfriðingarnevnd metir, at tað er í lagi at halda fram at oyðileggja náttúruna við Kaldbaksfjørin, eftirsum at skaði á náttúruna í økinum longu er gjørdur. Tí hevur hon, hóast mótmæli frá Kaldbaksfólki, givið loyvi til at útbyggja vinnuøkið á Sundi. Um hetta er innihaldið í náttúrufriðingarlógini, so má staðfestast, at lógin er óbrúkilig til at verja náttúruna.

Ætlaða inntrivið í fjørðin í Kaldbak er ikki einasta dømi um umhvørvisliga skarnsgerð, sum eftir øllum at døma er púra lóglig. Ferð eftir ferð vísir tað seg, at náttúran ikki er vard við verandi náttúrufriðingarlóg, og útbyggingar av øllum handa slag vera trumlaðar ígjøgnum. Nevnst kann Glyvursnes, sum skal veita grót til 34 metra djúpa ifylling, ein røð av havnaútbyggingum, ið økja um útlát og munandi broyta staðbundna umhvørvið, ætlað útstyking á Múlakletti á Eiði, sum

átti at verðið friðaður, útbygging av alivirksemi og áirnar í Kunoyinni, sum seldar eru privatari fyrirkøku.

Umhvørvisgreiningar áttu at verðið gjørdar, áðrenn loyvi verður givið at økja og útbyggja verandi virksemi. Tað skal vera greitt, hvussu útbyggingar fara at ávirka staðbundnu náttúruna. Hetta so at íbúgvir í økinum og onnur fáa innlit í, hvussu náttúra og umhvørvi verða rakt av ætlaðu útbyggingini.

Sæð úr einum umhvørvisligum sjónarhorni og í ljósinum av tíðarinnar avbjóðingum við menniskjaframdari dálking, skulu umhvørvislig atlit viga nógv meira enn tey gera undir galdandi lógarkarmum. Harafturat eigur spurnartekin at vera sett við, um økt bygging og økt framleiðsla er serliga burðardygt yvirhøvur. Sum samfelag eru vit byrjað at varnast ta dálking og náttúruoyðing, sum ídnaðarlond hava elvt, og tað gerst alt meiri greitt, at umhvørvið ikki kann virðast ov høgt.

Inntriv í náttúruna raka serliga lokalsamfeløg ógvuliga meint, tí tá missa tey virðir, sum gagna teirra heilsu, menning og trivnaði. Viðhvørt megna íbúgvir at savnast um at mótmæla einum inntrivi, men mótmæli krevja nógv orku, og tí er tað ikki altíð, at tað eydnast

hjá einstaklingum at skapa eina nóg sterka móttøðu. Serliga er tað óheppið, at summar kommunur tilvitað kunna ov lítið um ætlanir og broytingar í byggisamtýktum, tí tá er tað ofta, at íbúgvir ikki skilja álvaran av inntrivinum og tí ikki tala at fyrr enn ov seint er. T.d. mótmæltu hvítanesfólk í síðstu løtu, at nýggi vegurin úr Eyturoyartunnilinum kemur at liggja ógvuliga nær Hvítanesi, men hesi mótmæli fingur ikki ávirkan á avgerðina hjá tunnilsfelagnum. Hinvegin eru eisini onnur dømi, ið lýsa hvussu stórir týðningurin á mótmælum kann vera, sum tá ið SEV skuldi brúka vatnið úr ánunum á Selatrað, tá ið eigarafelagið Inni á Gøtu í Hoyvík mótmælti einum orkuverki í teirra grannalagi, ella tá eigarafelagið Vesturi á Flat, eisini í Hoyvík, mótmælti at teirra fríðki bleiv brúkt til eina bensinstøð. Hesi mótmæli hava ført við sær, at verkætlanin við orkuverkinum áhaldandi er blivin útsett, meðan 23. November 2017 verkætlanin við bensinstøðini er slept heilt.

Men tað er torført at mótmæla náttúru- og umhvørvisoyðandi virksemi, tá ið lógarverkið er so veikt á økinum. Tí vóru vit mong, sum fegnaðust tá Landsstýriskvinnan í Heilsu- og Umhvørvismálum,

Sirið Stenberg, tann 24. mai 2016 segði við Dag og viku, at ein nýggj náttúruverndarlóg var í gerð sum væntandi bleiv liðug árið eftir. Síðan lógtingsvalið í 2015 hevur FNU eisini verið á fundi við Landstýriskvinnuni og øðrum samgongulimum um hetta mál og onnur umhvørvismál. Inntil víðari hava vit merkt góðan samstarvshug millum partarnar, og hetta vóna vit fer at halda fram. Serliga fegnast FNU um, at tað tykist at vera ein felags fatan av, at náttúru- og umhvørvismál er eitt øki í samfelagnum, sum krevur ein tvørfakligan innsats tvørturum málaráðini. Sum Sirið Stenberg eisini var inni á í omanfyrenevndu Dag og viku, so er tað t.d. ikki serliga skynsamt, at aliloyvir verða givin úr einum málaráði, og at eitt annað málaráð skal taka sær av náttúru- og umhvørvisavleiðingunum av tí sama.

Í einum landi har vit hava almennar stovnar, hvørs endamál er at verja náttúru og umhvørvi, umframt kommunalar umsitingar, ið eisini hava somu skyldur, er tað er ein gøla fyri tað føroyska samfelagið, at vit ikki hava eina tíðarhóskandi náttúruverndarlóg. Sum nú er standa vit hjálparleys við lógum, sum skulu eitast at verja umhvørvi og náttúru, men ikki tæna

sínum endamáli. Eitt greitt dømi um, hvussu illa stendur til, er, tá ið vit hoyra, at yvirfriðingarnevndin avmarkar seg til at einans taka atlit til, hvussu útbyggingar “skemmar” náttúruna. Umhvørvisligar avleiðingar eru nógv meiri umfatandi enn tann fagurliga útsjónin. Talan er um víðfevndar avleiðingar fyri menniskju, djór og vistskipanir sum heild.

FNU vónar, at samgongan veruliga er so framsøkin, sum hon hevur givið okkum fatan av, og at bólkurin, sum skal orða nýggju náttúruverndarlógina, ikki einans er samansettur av lögfrøðingum, men at har eisini sita fólk við førleikum til at skilja og kritiskt greina tær serligu og samansettu avbjóðingar, sum føroyska samfelagið stendur framman fyri í dag, tá ið tað viðvíkur náttúru- og umhvørvismálum. Tørvur er á eini náttúruverndarlóg, sum ger neyvar ásetingar um, hvat umhvørvi og náttúra merkja, og sum viðmerkna og staðfestir, at náttúran ikki bert er ein sýnisgluggi hjá fólki at frøast um, men eisini okkara lívsgrundarlag, og at vit liva í eini heilt serstakari tíð við stórum heims-umfatandi rembingum, tá ið tað kemur til náttúru- og umhvørvis-spurningar.